

ANMED

ANADOLU AKDENİZİ
Arkeoloji Haberleri

2015-13

*News of Archaeology from
ANATOLIA'S MEDITERRANEAN AREAS*

(Ayrıbasım/Offprint)

Suna - İnan Kiraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü
Suna & İnan Kiraç Research Institute on Mediterranean Civilizations

İÇİNDEKİLER

KAZI RAPORLARI

• Pisidia Antiokheia Kazısı 2014	Mehmet Özhanlı	1
• Antiochia ad Cragum Arkeolojik Araştırma Projesi: 2014 Sezonu	Biröl Can – Michael Hoff – Rhys Townsend Ece Erdoğan – Timothy Howe	8
• Demre-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi Kazı, Koruma ve Onarım Çalışmaları 2014	Sema Doğan – Ebru Fındık – Vera Bulgurlu	15
• Elaiussa Sebaste 2014 Yılı Arkeolojik Araştırmaları	Eugenia Equini Schneider – Tullia Ritti	23
• Hacılar Büyük Höyük Kazıları 2014	Gülsün Umurtak – Refik Duru	30
• Kastabala 2014	Turgut H. Zeyrek – Ali Nadir Zeyrek	36
• Kelenderis 2014 Yılı Kazı Çalışmaları	K. Levent Zoroğlu	39
• Kibyra 2014 Yılı Çalışmaları	Şükrü Özudođru	47
• Ksanthos Kazıları 2014	Burhan Varkıvanç	55
• Letoon Kazısı 2014 Yılı Arazi Çalışmaları	Sema Atik Korkmaz – M. Baki Demirtaş Mustafa H. Sayar – A. Tolga Tek	62
• Limyra 2014	Martin Seyer	72
• Olba 2014 Kazıları	Emel Erten – Murat Özyıldırım – Tuna Akçay	82
• Olympos Kazısı 2014	B. Yelda Olcay Uçkan – Gökçen K. Öztaşkın	87
• Patara 2014 Yılı Çalışmaları	Şevket Aktaş – Erkan Dündar Serap Erkoç – Mustafa Koçak	91
• Sagalassos Yukarı Agora'da 2014 Yılı Kontrol Kazıları	Peter Talloen – Dries Daems Bas Beaujean – Jeroen Poblome	99
• Sagalassos Yakınlarındaki Kaya Kült Alanında Kurtarma Kazıları 2014	Peter Talloen – Jeroen Poblome H. Ali Ekinci	108
• Side 2014 Yılı Kazı ve Araştırmaları	Hüseyin S. Alanyalı	114
• Soli-Pompeiopolis 2014 Kazıları	Remzi Yağcı	131

YÜZEY ARAŞTIRMA RAPORLARI

• Adada Yüzev Araştırması 2014	Bilge Hürmüzlü Korholt – Mustafa Adak Çağatay Çelik	140
• Antalya İli Gazipaşa, Alanya, Serik ve Kumluca Kıyıları Arkeolojik Sualtı Araştırması 2014	Hakan Öviz	144
• Boğsak Arkeolojik Yüzev Araştırması 2014	Günder Varinlioğlu	151
• Burdur İli ve İlçelerinde Fosil Lokalitelerinin Tespiti Yüzev Araştırması 2014	F. Arzu Demirel	158

CONTENTS

EXCAVATION REPORTS

- *Excavations at Pisidian Antioch in 2014* Mehmet Özhanlı 1
- *The Antiochia ad Cragum Archaeological Research Project: 2014 Season* Birol Can – Michael Hoff – Rhys Townsend
Ece Erdoğan – Timothy Howe 8
- *Excavations, Conservation and Restoration Work at St. Nicholas Church in Demre-Myra 2014* Sema Doğan – Ebru Findık – Vera Bulgurlu 15
- *Elaiussa Sebaste 2014 Archaeological Research* Eugenia Equini Schneider – Tullia Ritti 23
- *Excavations at Hacılar Büyük Höyük in 2014* Gülsün Umurtak – Refik Duru 30
- *Kastabala 2014* Turgut H. Zeyrek – Ali Nadir Zeyrek 36
- *Excavations at Kelenderis in 2014* K. Levent Zoroğlu 39
- *Archaeological Work at Kibyra in 2014* Şükrü Özüdoğru 47
- *Excavations at Xanthos in 2014* Burhan Varkıvanç 55
- *Fieldwork of the Letoon Excavations 2014* Sema Atik Korkmaz – M. Baki Demirtaş
Mustafa H. Sayar – A. Tolga Tek 62
- *Limyra 2014* Martin Seyer 72
- *Olba Excavations 2014* Emel Erten – Murat Özyıldırım – Tuna Akçay 82
- *Excavations at Olympos 2014* B. Yelda Olca Uçkan – Gökçen K. Öztaşkın 87
- *Work at Patara 2014* Şevket Aktaş – Erkan Dündar
Serap Erkoç – Mustafa Koçak 91
- *The 2014 Control Excavations on the Upper Agora of Sagalassos* Peter Talloen – Dries Daems
Bas Beaujean – Jeroen Poblome 99
- *Salvage Excavations at a Rock Sanctuary near Sagalassos in 2014* Peter Talloen – Jeroen Poblome
H. Ali Ekinci 108
- *Excavations and Research at Side in 2014* Hüseyin S. Alanyalı 114
- *Excavations at Soli-Pompeiopolis in 2014* Remzi Yağcı 131

SURVEY REPORTS

- *Surveys at Adada in 2014* Bilge Hürmüzlü Korholt – Mustafa Adak
Çağatay Çelik 140
- *Archaeological Underwater Surveys along the Coastline of the Gazipaşa, Alanya, Serik and Kumluca Districts of Antalya Province in 2014* Hakan Öniz 144
- *Boğsak Archaeological Survey 2014* Gündar Varinlioğlu 151
- *Surveys for the Identification of Fossil Localities in the Province of Burdur 2014* F. Arzu Demirel 158

İÇİNDEKİLER

• Aşağı Göksu Arkeolojik Kurtarma Yüzeý Araştırması Projesi 2014 Sezonu Çalışmaları	Tevfik Emre şerifoğlu	163
• Dağlık Kilikia Yayla Arkeolojik Yüzeý Araştırması: 2014 Yılı Ormansızlaşma Araştırması	Matthew Dillon – İpek Özalp Nicholas Rauh	169
• Kremna ve Çevresi Yüzeý Arařtırması 2014	Hüseyin Metin – B. Ayça Polat Becks Ralf Becks – Abdurrahman Uzunaslan Salih Soslu	174
• Corpus Inscriptionum Latinarum XVII/5-3 Miliaria Provinciarum Lyciae-Pamphyliae et Ciliciae Projesi 2014 Yılı Çalışmaları	Hamdi şahin	180
• Güneybatı Pisidia'da Yeni Bir Arařtırma: řeref Höyük/Komama ve Çevresi Yüzeý Arařtırması 2014	Ralf Becks – B. Ayça Polat Becks Hüseyin Metin	185
• Kuzey Pisidia Yüzeý Arařtırması 2014	Fikret Özcan	193
• Phaselis ve Teritoryumu Yüzeý Arařtırması 2014	Murat Arslan – Nihal Tüner Önen	198
• 2014 Yılı Uylupınar (Erken Kibyra) Yerleřimi Yüzeý Araştırması	F. Eray Dökü – İsmail Baytak	208

DİĞER ÇALIřMA RAPORLARI

• 2014 Yılı Adrasan Tabak Batığı Kazı Çalışmaları	Hakan Öviz – Harun Özdaş	218
• Antalya Kaleiçi Akmed Oteli Kazı Çalışmaları: Bir Doğu Roma (Bizans) Dönemi Gömü Alanı	Onur Kara	222
• İncir Hanı 2014 Yılı Kazı Raporu	H. Ali Ekinci	232
• Perge 2014 Yılı Kazıları	Onur Kara – Mustafa Demirel	239
• Side Arkeoloji Müzesi'nde Yürütölen Numismatik Araştırmaları 2014	A. Tolga Tek – Hüseyin Köker	251

CONTENTS

- *Lower Göksu Valley Archaeological Salvage Surveys Project 2014 Campaign* Tevfik Emre Şerifoğlu 163
- *Rough Cilicia Highland Archaeological Survey: Deforestation Research in 2014* Matthew Dillon – İpek Özalp 169
Nicholas Rauh
- *Surveys in and around Kremna in 2014* Hüseyin Metin – B. Ayça Polat Becks 174
Ralf Becks – Abdurrahman Uzunaslın
Salih Soslu
- *2014 Work of the Corpus Inscriptionum Latinarum XVII/5-3 Miliaria Provinciarum Lyciae-Pamphyliae et Ciliciae Project* Hamdi Şahin 180
- *New Surveys in Southwest Pisidia at and around Şeref Höyük/Komama 2014* Ralf Becks – B. Ayça Polat Becks 185
Hüseyin Metin
- *Surveys in North Pisidia in 2014* Fikret Özcan 193
- *The Surface Exploration of Phaselis and its Territorium in 2014* Murat Arslan – Nihal Tüner Önen 198
- *Uylupınar (Early Kibyra) Settlement Surveys in 2014* F. Eray Dökü – İsmail Baytak 208

OTHER REPORTS

- *2014 Excavations at the Adrasan Plate Wreck* Hakan Öñiz – Harun Özdaş 218
- *Excavations at the Akmed Hotel in Kaleiçi, Antalya: An East Roman (Byzantine) Burial Area* Onur Kara 222
- *Excavation at İncir Han in 2014* H. Ali Ekinci 232
- *Excavations at Perge in 2014* Onur Kara – Mustafa Demirel 239
- *Numismatic Studies at the Side Archaeological Museum in 2014* A. Tolga Tek – Hüseyin Köker 251

Olympos Kazısı 2014

Excavations at Olympos 2014

B. Yelda OLCAY UÇKAN – Gökçen K. ÖZTAŞKIN

Olympos Kazıları 2014 sezonu, bir önceki yılın devamı olarak planlandığı gibi kazı, koruma ve onarım, eser deposu ve veri tabanı, ölçüm ve çevre düzenlemesi çalışmaları olarak sürdürülmüştür.

Koruma ve onarım çalışmaları, “Kuzey Nekropol Caddesi” olarak adlandırdığımız alanda gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, ziyarete açık olan cadde üzerindeki yapılarda doğal nedenlerle oluşan ve can güvenliğini de tehdit edebilecek tahribatı önlemek amacıyla koruma ve onarıma yönelik onaylı projeleri doğrultusunda çalışmalara devam edilmiştir. Kazı çalışmaları ise Episkopeion’da sürdürülmüştür.

Episkopeion 128x62 m. ölçüleriyle kent merkezindeki en büyük boyutlu yapı topluluğudur. Olympos Çayı ile ikiye ayrılan kentin kuzey bölümünde, doğu-batı aksında yer almakta ve kent planı üzerinde S6-VIII, S6-VII, S7-VIII ve S7-VII sektörlerinin sınırları içerisinde kalmaktadır. Kilise, vaftizhane, rölik şapeli, peristyl, triklinium, piskopos ikametgahı ve çok sayıda mekândan oluşan bir kompleks olarak düzenlenmiş bu yapı topluluğunun M.S. 5. yy. sonlarında inşa edildiği ve 7. yy.’a kadar kullanıldığı anlaşılmaktadır. İnşasında Roma Dönemi tapınağı da komplekse dahil edilmiştir (Çiz. 1). 2014 yılı kazı çalışmaları Episkopeion içerisindeki birimlerden peristylde gerçekleşmiştir. Yaklaşık 15,70x18,30 ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlı bu yapının batısında nişli düzenlenmiş bir çeşme bulunmaktadır. Çeşme ve diğer üç yönde sütunlar ile sınırlanan alanda dikdörtgen planlı bir impluvium yer alır (Res. 1). Peristyle giriş trikliniumla ortak kullanılan vestibulümden ve onun güneyinde uzanan koridordan sağlanmıştır. Peristylin su kültü ile ilişkili olarak şifa bulma amacıyla kullanılan dini nitelikli bir yapı olabileceği düşünülmektedir. Peristylin doğu ve güney portiko zeminlerinde opus tessellatum tekniğinde mozaikler açığa çıkarılmıştır.

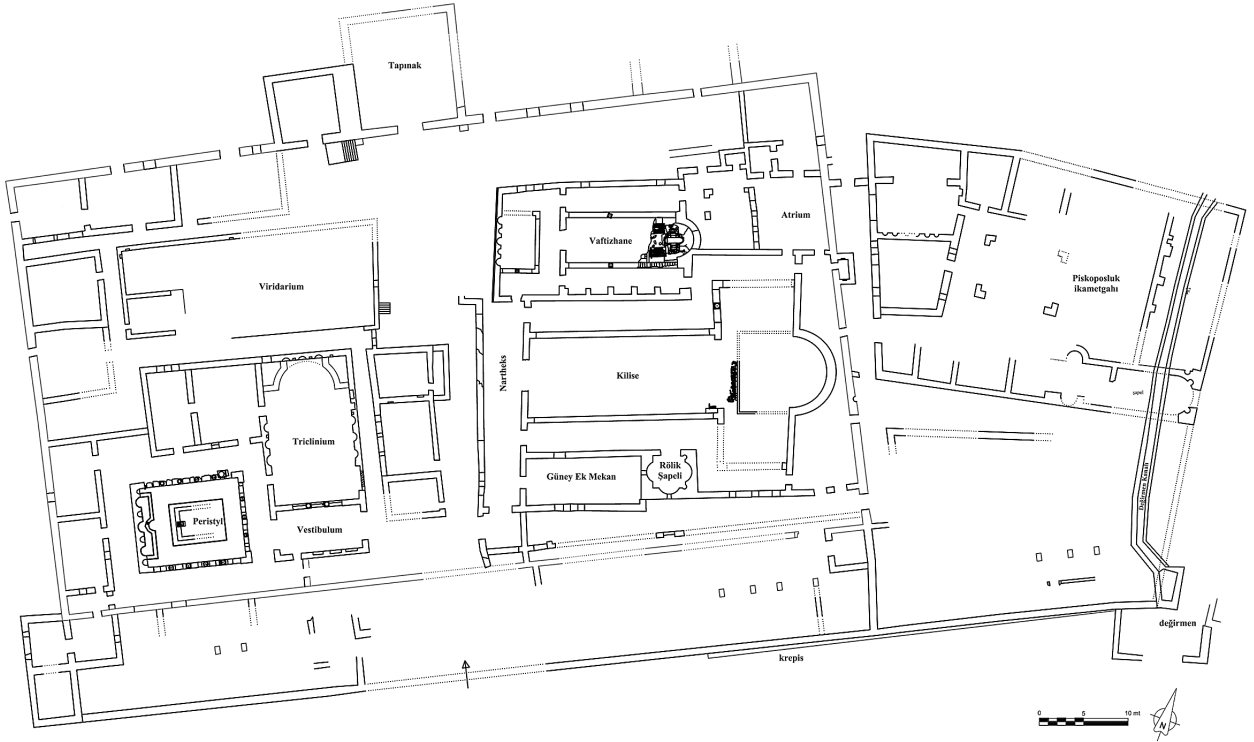
Doğu portikodaki mozaikler, duvar ve stylobat hattında sarmaşık dallarından oluşan dış bordür ile sınırlanmıştır.

The 2014 campaign at Olympos encompassed excavations, restoration and conservation, finds storehouse and database, measurements, and landscaping as planned beforehand.

Restoration and conservation work was carried out on the North Necropolis Street. Work continued as per approved plans, especially on the damage caused by the natural elements and that threatens personal security, as it is open to visitors. Excavations continued at the Episkopeion.

The Episkopeion measuring 128x62 m. is the largest building complex of the city. It is located in the northern half of the city, which is divided into two by the Olympos River, and lies within Sectors S6-VIII, S6-VII, S7-VIII and S7-VII in the city map. The complex has numerous rooms with a variety of functions such as a church, baptistery, relic chapel, peristyle, triclinium, bishop’s residence and so on. It was built in the late 5th century A.D. and remained in use until the 7th century. During its construction a Roman-period temple was incorporated into it (Dwg. 1). The 2014 excavations concentrated at the peristyle, which measures 15.70x18.30 m. and has a niched fountain in the west. The central part, bounding the fountain on the west and colonnades on its other sides, has an impluvium (Fig. 1). The peristyle is accessed from the vestibulum, jointly used with the triclinium and the corridor to its south. The peristyle is thought to be a structure of religious function for cult healing related with water. The eastern and southern porticoes of the peristyle have opus tessellatum mosaics.

The mosaics in the eastern portico are bordered with a band of ivy branches along the wall and stylobate. In the main field are rectangular panels containing human and animal figures. The first three panels from the north have dog and rabbit figures, the fourth has a vessel with a low base, the fifth has a heron, and the sixth one has

Çiz. / Dwg. 1 Episkopeion, plan

Res. 1 Episkopeion, peristyl

Fig. 1 Episkopeion, peristyle

Res. 2 Episkopeion, peristyl, doğudan bakış
Fig. 2 Episkopeion, peristyle, from the east

Res. 3
Episkopeion, peristyl, batı
Fig. 3
Episkopeion, peristyle, west

Portikonun merkez hattında dikdörtgen panolar içerisinde insan ve hayvan figürlerinden oluşan kompozisyonlar yer alır. Panolardan kuzey yöndeki üçünde köpek ve tavşan figürleri, dördüncüde alçak kaideli bir kap, beşincide balıkçıl bir kuş, altıncıda üç erkek figürü bulunur. Pano üzerinde, dört sütunla taşınan üç kemerden oluşan arkad içerisinde tasvir edilmiş bu erkekler, uzun kollu tunik ve yüksek çizme giyimlidirler. Ortadaki figür, iki elinde bir tepsi, kuzeydeki (soldaki) yanda tuttuğu iki elinde birer testi güneydeki (sağdaki) sol eliyle göğsüne dayadığı bir şarap amphorası taşır. Tüm figürlerin başlarının yanında isim ve unvanları yazılıdır. Olasılıkla bu figürler, peristylin inşasına destekte bulunan Olympos'un önde gelen ve/veya varıl vatandaşlarıdır. Kuzeyden yedinci panoda bitkisel motiflerle çevrili bir dağ keçisi, sekizinci panoda ise mavi renkli bir pallium giyimli bir kadın figürü yer alır. Figürün başı ve omuzları görülür, solunda "Ktisis" kelimesi okunmaktadır (Res. 2).

Güney portikodaki mozaikler duvar ve stylobat hatında zikzaklardan oluşan bir bordür ile sınırlanmıştır. Merkezdeki panoda iki erkek figürü yer alır. Batıdaki, tunik ve yüksek çizme giyimlidir, iki elinde bir tepsi taşır. Doğudaki, tunik üzerine khlamys ve alçak çizme giyimlidir. Sol elinde başak demeti, sağ elinde orak tutar. Figürlerin solunda sütun, sağında bir şamdan tasviri bulunur. Figürlü panonun doğusunda, yedişerli iki sıra halinde yerleştirilmiş kare ve daire biçimli on dört, batıda ise dokuzarlı iki sıra halinde yerleştirilmiş rhombus ve daire biçimli on sekiz pano vardır. Bu panolarda ayna, çiçek, düğüm, sepet, balık pulu, sarmaşık yaprağı,

three male figures. These men stand within three arches supported by four columns and are dressed with long-sleeved tunics and tall boots. The figure in the middle holds a tray with both hands; the northern one (on the left) holds a jug in each hand on both sides; and the southern one (on the right) carries a wine amphora against his chest. All these figures have their names and titles inscribed next to them. Possibly these figures represent leading and/or wealthy citizens of Olympos who contributed to the construction of the peristyle. The seventh panel from the north has a mountain goat surrounded with vegetal motifs; the eighth panel has a female figure dressed in a blue pallium. The figure has survived with her head and shoulders, and the inscription reads: *Ktisis* (Fig. 2).

The mosaics in the southern portico are bordered with a band of zigzags along the wall and stylobate sides. The central panel features two male figures; the western one is dressed with a tunic and tall boots and holds a tray with both hands. The eastern figure is dressed with a chlamys over a tunic and short boots; he holds an ear of wheat in his left hand and a sickle in his right hand. The figures are flanked with a column on the left and a candlestick on the right. To the east of the figural central panel are 14 square and circular panels arranged in two rows of seven whereas those to the west are 18 rhombic and circular panels arranged in two rows of nine. These panels feature various floral, geometric and figural depictions such as a mirror, flower, knots, basket, fish scale, ivy leaf, kantharos, sandals, fish and rooster (Fig. 3).

kantharos, sandalet, balık, horoz gibi çeşitli geometrik, bitkisel ve figürlü tasvirler bulunur (Res. 3).

Peristyl portikolarındaki mozaik zemin döşemesi oldukça iyi durumda korunmuştur. Bazı kısımlarda harcın, doğal etkenler sebebiyle bağlayıcılığını kaybetmesi sonucunda tesseralar yerlerinden çıkmıştır. Bunun yanı sıra bitki kökleri nedeniyle yer yer tahribatlar oluşmuştur. Doğu portikoda ise olasılıkla impliviumdaki fiskiyeye su sağlayan kanalların buradan geçmesinden kaynaklanan çökmeler gözlenir.

Zemin döşemesi detaylı fotoğraflanarak belgelenmiştir. Ayrıca total station ile işaretlenmiş 97 hedef noktası okunmuştur. Bu sayede elde edilen sayısal ve piksel temelli veriler bilgisayar ortamında işlenerek döşemenin orthografik fotoğrafı oluşturulmuştur. Zemin döşemesinin diğer mimari unsurlarla olan ilişkisinin ve mekân içerisindeki yerleşim düzeninin doğru belgelenmesi amacıyla, peristylde üç boyutlu Lazer Tarayıcı ile ölçüm çalışması yapılmıştır.

Tesseraların yerlerinden çıkmış şekilde tespit edildiği alanlarda geçici koruma önlemi olarak beyaz çimento ile nükleus hatlarında destekleme ve dolgu yapılmış, bitki köklerinin ilaçlanmasının ardından ortaya çıkarılan tüm zemin döşemesi geomembran ile örtülmüştür. Örtülerin üzeri elenmiş kum ve bayır taşı ile kaplanmıştır.

Kazıda in situ durumda ele geçen sütun kaidesi sayesinde vestibulundan peristyle açılan kapı açıklığının iki kemerli düzenlendiği anlaşılmıştır. Kapıyı destekleyen kuzey payandanın eşik taşıyla birleştiği kısımda in situ durumda ahşap kapı aksamı için kullanılmış bronz mil bulunmuştur. Çalışmalarda ele geçirilen seramik, cam ve taş eserlerin tamamı Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenmektedir. Mimari plastik eserler arasında en yoğun grubu haç motifli delikli levha parçaları oluşur. Bulunan parçalar daha önceki kazı sezonlarında peristylde tespit edilen eserlerle aynı niteliklere sahiptir (Res. 4).

Res. 4 Episkopeion, delikli levha parçası

Fig. 4 Episkopeion, openwork panel fragment

The mosaic pavements of the peristyle porticoes have survived in fairly good condition. At places the tesserae have loosened as the mortar lost its binding quality due to the elements; in addition, there is some damage caused by plant roots. In the east portico are some depressions possibly caused by the water system passing underneath that supplied water to the fountain.

The flooring was photographed in detail. Furthermore, 97 points were measured using total station; thus an orthographic image was derived from the digital and pixelated data. Three-dimensional laser scanning was conducted at the peristyle in order to document accurately the relation between the flooring and other architectural elements and the arrangement within the peristyle.

Where the tesserae have loosened, white cement was used to support and fill along the bedding as a temporary conservation measure; after the use of herbicides the exposed flooring was covered with geomembrane. Then sieved sand and small stones were placed on the covers.

The in situ column base uncovered has shown that the doorway connecting the vestibule with the peristyle was double-arched. The bronze shaft for the timbered door wing was uncovered in situ where the northern pier of the doorway joins the threshold. All the pottery, glass and stone finds that were uncovered are dated to the Early Byzantine period. The biggest group of architectural sculpture is the openwork panel fragments with cross motifs. Artifacts uncovered from the peristyle conform to the finds of the previous campaigns (Fig. 4).